



**ZESPÓŁ SZKÓŁ SPECJALNYCH NR 11
W KRAKOWIE**

SZKOLNY PROGRAM WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY
na rok szkolny 2018/2019

Spis treści

Wstęp

Treści i działania o charakterze wychowawczym

- I. Założenia wstępne
- II. Wspieranie rozwoju osobowości ucznia
- III. Wspieranie rozwoju społecznego ucznia
- IV. Wspieranie integracji społecznej osób niepełnosprawnych
- V. Uroczystości i imprezy szkolne

Treści i działania o charakterze profilaktycznym

- I. Profilaktyka w szkole
 - A. Opis społeczności szkoły
 - B. Działania profilaktyczne w środowisku szkolnym
- II. Cele i zadania w zakresie profilaktyki
- III. Diagnoza specyficznych potrzeb środowiska (zasoby i zagrożenia).
Uczniowie – Rodzice – Pracownicy szkoły
- IV. Plan realizacji działań profilaktycznych - cele szczegółowe i stałe zadania
- V. Zadania planowane do realizacji w roku szkolnym 2018/19

Wstęp

Przyjmujemy, że wychowanie to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży; (art. 1 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe)

Program wychowawczo-profilaktyczny, który będzie realizowany w bieżącym roku szkolnym 2018/2019 obejmuje zatem treści i działania wychowawcze skierowane do uczniów oraz treści i działania profilaktyczne dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów, przygotowane w oparciu o diagnozę potrzeb i problemów występujących w społeczności szkolnej, skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. (art. 26 ustawy Prawo oświatowe)

Treści i działania o charakterze wychowawczym

I. Założenia wstępne

- 1) Wychowanie jest integralną częścią działalności każdego nauczyciela zatrudnionego w Zespole Szkół Specjalnych nr 11 w Krakowie.
- 2) Wartością główną dla tej działalności jest **osoba ucznia i jej wszechstronny rozwój**
- 3) Zawarte w programie cele i metody należy stosować adekwatnie do wieku, stopnia niepełnosprawności oraz poziomu funkcjonowania osób objętych edukacją i terapią w Zespole Szkół Specjalnych nr 11 w Krakowie.

II. Wspieranie rozwoju osobowości ucznia

Cele:

- 1) Budowanie tożsamości ucznia: kształtowanie poczucia własnego ja, odrębności fizycznej i psychicznej; troska o własny wizerunek.
- 2) Rozpoznawanie potrzeb ucznia oraz uczenie samodzielności i zaradności.
- 3) Kształtowanie tożsamości płciowej.
- 4) Kształtowanie realnego obrazu własnej osoby.
- 5) Budowanie świadomości własnych i cudzych emocji. Nauka ich rozpoznawania, wyrażania i kontrolowania.
- 6) Kształtowanie odpowiedzialności za własne zachowanie.
- 7) Budowanie autonomii ucznia. Poznawanie i respektowanie przez niego praw i obowiązków.
- 8) Kształtowanie poczucia sprawstwa.
- 9) Tworzenie własnego systemu wartości.
- 10) Rozwijanie uzdolnień i zainteresowań uczniów.
- 11) Kształtowanie postawy asertywności oraz umiejętności wyrażania własnego zdania.
- 12) Uczenie umiejętności spędzania czasu wolnego.

Sposoby realizacji:

- 1) Wykorzystanie naturalnych sytuacji szkolnych i pozaszkolnych do osiągnięcia celów wychowawczych,
- 2) Stwarzanie sytuacji dających szansę doświadczania autonomii, zadowolenia, radości, sukcesu i szczęścia,
- 3) Stosowanie zasady minimalnego wsparcia,
- 4) Trening umiejętności samoobsługowych,
- 5) Stosowanie pomocy przygotowanych do indywidualnych potrzeb,
- 6) Respektowanie dokonanych wyborów,
- 7) Stawianie celów realnych, dostosowanych do wieku i możliwości uczniów,
- 8) Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych,
- 9) Ukazywanie uczniom efektów ich pracy,
- 10) Wzbudzanie motywacji do działania,
- 11) Zapoznavanie uczniów z aktywnymi formami spędzania czasu wolnego.

III. Wspieranie rozwoju społecznego ucznia

Cele:

- 1) Kształtowanie umiejętności nawiązywania relacji z drugą osobą.
- 2) Kształtowanie umiejętności skutecznego porozumiewania się z innymi.
- 3) Kształtowanie poczucia przynależności do grupy: rodziny, klasy, szkoły, grupy rówieśniczej, społeczności lokalnej, narodowej i międzynarodowej.
- 4) Nauka przestrzegania norm i zasad obowiązujących w danej grupie.
- 5) Uczucie zasad kulturalnego zachowania.
- 6) Uczucie zaspokajania potrzeb w sposób akceptowany społecznie.
- 7) Uczucie akceptowania zmian w środowisku społecznym.
- 8) Uczucie poszanowania mienia wspólnego.
- 9) Adaptacja nowych osób w środowisku szkolnym.
- 10) Nabycie umiejętności proszenia o pomoc, także rówieśników.
- 11) Kształtowanie postawy troski o innych i działania na ich rzecz.

Sposoby realizacji:

- 1) Zapewnienie możliwości kontaktu z otoczeniem społecznym od wczesnych etapów życia oraz z wykorzystaniem najnowszych technologii,
- 2) Stwarzanie sytuacji do komunikowania się oraz zaopatrzenie uczniów w odpowiedni

system komunikacji,

- 3) Wykonywanie prac na rzecz społeczności szkolnej,
- 4) Omawianie spraw klasowych z wychowawcą,
- 5) Przygotowanie uczniów do zmian: klasy, zespołu terapeutycznego, szkoły, innej placówki,
- 6) Przygotowanie uczniów do przyszłej aktywności – projekt *Absolwent*,
- 7) Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych,
- 8) Prowadzenie zajęć przez psychologa dla poszczególnych grup wiekowych.

IV. Wspieranie integracji społecznej osób niepełnosprawnych

Cele:

- 1) Współpraca z rodziną ucznia i jej wspieranie.
- 2) Wspieranie uczniów w nawiązywaniu kontaktów z ludźmi w szerokim środowisku społecznym.
- 3) Kształtowanie postaw społecznych względem osób niepełnosprawnych.
- 4) Uczucie zachowania granic przestrzeni osobistej.
- 6) Uczucie pracy zespołowej.
- 7) Uczucie radzenia sobie w załatwianiu spraw w miejscach użyteczności publicznej.
- 8) Wykorzystanie umiejętności społecznych w środowisku: w rodzinie, szkole, grupie rówieśniczej, społeczności lokalnej, narodowej i międzynarodowej.

Sposoby realizacji:

- 1) Utrzymywanie kontaktów pozaszkolnych pomiędzy uczniami,
- 2) Wymiana informacji dotyczących rozwoju i edukacji ucznia, włączanie rodziców w proces tworzenia i realizowania indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych,
- 3) Umożliwienie doświadczania kontaktów społecznych dzieci i młodzieży, również uczestników indywidualnych zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, uczestników zajęć wczesnego wspomagania rozwoju oraz nauczania indywidualnego,
- 4) Pozyskiwanie wolontariuszy wspierających uczniów i ich rodziny w szkole i poza szkołą,
- 5) Integrowanie uczniów różnych klas podczas przerw i wspólnych zajęć,
- 6) Organizowanie i uczestniczenie w imprezach integracyjnych,
- 7) Utrzymywanie kontaktów z innymi szkołami i placówkami.

V. Uroczystości i imprezy szkolne

- 1) Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego,
- 2) Dzień Edukacji Narodowej,
- 3) Święto rodziny
- 4) Wspomnienie zmarłych i wyjścia na cmentarz,
- 5) Święto Niepodległości,
- 6) Klasowe lub ogólnoszkolne spotkania opłatkowe,
- 7) Inscenizacje przedstawień teatralnych,
- 8) Wspólne kolędowanie,
- 9) Bal karnawałowy,
- 10) Świętowanie imienin lub urodzin uczniów,
- 11) Wystawy prac uczniów,
- 12) Koncerty zespołu muzycznego,
- 13) Zawody olimpiad specjalnych,
- 14) Konkursy zewnętrzne: teatralne, plastyczne, muzyczne i inne,
- 15) Wycieczki i zielone szkoły,
- 16) Udział w różnych imprezach i uroczystościach okolicznościowych w Krakowie,
- 17) Imprezy o charakterze integracyjnym z rodzinami uczniów i pracowników,
- 18) Uroczyste zakończenie roku szkolnego.

Treści i działania o charakterze profilaktycznym

I. Profilaktyka w Zespole Szkół Specjalnych Nr 11

A. Opis społeczności szkoły

1. Struktura organizacyjna szkoły

Zespół Szkół Specjalnych nr 11 w Krakowie jest placówką edukacyjną dla uczniów ze sprzężonymi niepełnosprawnościami, w skład której wchodzi:

- a. Przedszkole Specjalne nr 3 (z zespołem wczesnego wspomaganie rozwoju),
- b. Szkoła Podstawowa Specjalna nr 150 (z oddziałami gimnazjalnymi),
- c. Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy nr 6.

Siedzibą Zespołu Szkół, zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju, przedszkola i większości klas szkoły podstawowej jest budynek przy al. Dygasińskiego 25. Tutaj mieści się gabinet dyrektora i sekretariat.

Oddziały gimnazjalne, szkoła przystosowująca do pracy oraz kilka najstarszych klas szkoły podstawowej mają swoją siedzibę przy ul. Dobczyckiej 20, zajmując jedno skrzydło budynku Szkoły Podstawowej nr 55.

2. Uczniowie

W roku szkolnym 2018/19 w ZSS nr 11 edukacją i terapią objętych jest:

- a. 99 uczniów w 25 oddziałach klasowych (w tym 20 w zespołach rewalidacyjno-wychowawczych)
- b. 18 uczniów to uczestnicy indywidualnych zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.
- c. 32 dzieci objętych jest wczesnym wspomaganie rozwoju.

Ze względu na specjalistyczny charakter placówki uczniowie szkoły są mieszkańcami nie tylko Krakowa, ale także kilku sąsiednich powiatów. Korzystają z transportu specjalistycznego w drodze pomiędzy domem i szkołą.

Indywidualne zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze są realizowane przez zespół nauczycieli na terenie domu ucznia z głęboką i wieloraką niepełnosprawnością z możliwością jego udziału w wybranych zajęciach i imprezach organizowanych na terenie szkoły.

Uczniowie ZSS nr 11 to dzieci i młodzież ze sprzężonymi niepełnosprawnościami. W rozumieniu prawa oświatowego oznacza to, że w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego publiczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna wskazała w ich przypadku co najmniej dwie niepełnosprawności, z których każda wymaga specjalnej organizacji nauki i odrębnych metod pracy dydaktycznej. Bierze się tu pod uwagę następujące rodzaje niepełnosprawności: niesłyszący i słabosłyszący, niewidomi i słabowidzący, niepełnosprawni ruchowo, upośledzeni umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym oraz autyzm.

Wśród uczniów Zespołu Szkół Specjalnych nr 11 obserwuje się w szczególności następujące zaburzenia rozwojowe:

- a. niesprawność ruchową głównie spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym, wodogłowiem, zespołami genetycznymi, w stopniu umiarkowanym i ciężkim, od diplegii po tetraplegię, od możliwości poruszania się przy pomocy balkonika do całkowitego braku samodzielnego poruszania się
- b. zaburzenia ruchowe w zakresie koordynacji, planowania ruchu, sprawności motoryki małej
- c. upośledzenie umysłowe: od lekkiego po głębokie, wybiórcze zaburzenia funkcji poznawczych np. pamięci, uwagi
- d. zaburzenia sensoryczne: niska lub wysoka wrażliwość na bodźce sensoryczne
- e. zaburzenia percepcji wzrokowej, słuchowej, dotykowej, kinestetycznej
- f. zaburzenia integracji bodźców ma poziomie pól I, II i III rzędowych
- g. zaburzenia dynamiki procesów nerwowych: nadpobudliwość, spowolnienie psychoruchowe
- h. zaburzenie w zakresie porozumiewania się: brak mowy
- i. inne zaburzenia dodatkowe np. metaboliczne, zachowania

Ilość współistniejących zaburzeń powoduje, że uczniowie jednego zespołu klasowego różnią się poziomem umiejętności, różnorodnością problemów rozwojowych, sposobami zaspokajania potrzeb edukacyjnych, terapeutycznych, opiekuńczych. Stąd szczególny wymóg indywidualizacji w podejściu do ucznia jest podstawą programu szkoły. Indywidualizacja wyraża się szczególnie w poszukiwaniu specjalnych przystosowań sprzętowych dla uczniów, odpowiedniej organizacji i strukturyzacji najbliższego otoczenia, poszukiwaniu nowych, bardziej efektywnych metod edukacji. Jednym z charakterystycznych elementów obrazu szkoły jest powszechne wykorzystywanie sprzętu rehabi-

litacyjnego, komputerów, a także komunikacji alternatywnej i wspomagającej (AAC).

Ze względu na rodzaj niepełnosprawności uczniowie korzystają także z zajęć rehabilitacji ruchowej, opieki pielęgniarki oraz konsultacji z lekarzem rehabilitantem i neurologiem świadczonych przez NZOZ Dzienny Ośrodek Rehabilitacyjno-Adaptacyjny dla Dzieci Niepełnosprawnych – placówkę współpracującą z ZSS nr 11.

3. Rodzice uczniów:

- a. podejmują aktywną współpracę w Radzie Rodziców,
- b. uczestniczą w zebraniach rodziców organizowane przez dyrektora szkoły i wychowawców,
- c. zaznajamiają się z treścią indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego oraz okresowej wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania córki/syna,
- d. utrzymują bieżący kontakt z wychowawcą zespołu klasowego i pomocnikiem pracującym na co dzień z uczniem (zeszyt korespondencji, kontakt telefoniczny, możliwość umówienia się na rozmowę),
- e. mają możliwość uzyskiwania pomocy psychologicznej (konsultacje, wydawanie opinii psychologicznych na wniosek rodzica),
- f. mogą uczestniczyć w spotkaniach tematycznych dotyczących sytuacji prawnej i możliwości uzyskania pomocy socjalnej,
- g. są zapraszani do udziału w projektach pomocowych organizowanych przez Fundację „Szkoła bez Barrier”
- h. uczestniczą w uroczystościach organizowanych w środowisku szkolnym,
- i. podejmują współpracę z koordynatorem projektu „Absolwent” w celu znalezienia miejsca dziennej aktywności dla córki/syna po zakończeniu edukacji

4. Pracownicy szkoły

Proces edukacji i wychowania realizowany jest przez 81 nauczycieli posiadających przygotowanie merytoryczne do pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a wśród nich także specjalistów (logopedzi, psychologowie, doradcy zawodowi) świadczących pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Okresowa wielospecjalistyczna ocena funkcjonowania ucznia oraz indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny stanowią podstawę codziennej pracy z uczniem. W szkole obowiązuje styl pracy zespołowej (funkcjonują zespoły: wychowawców w obu siedzibach szkół; nauczycieli pracujących w jednym zespole klasowym; nauczycieli realizujących indywidualne zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze; ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej a także zespoły

problemowe, a wśród nich szkolny zespół profilaktyki).

Szczególną rolę wynikającą ze specyfiki potrzeb ucznia spełnia w codziennych działaniach grupa pomocników nauczyciela włączonych w czynności opiekuńcze, działania edukacyjne i wychowawcze oraz podejmujących prace porządkowe. Od kilku lat szkoła podejmuje także współpracę z organizacjami międzynarodowymi delegującymi wolontariuszy do pracy w szkole, co umożliwia uczniom dodatkowe wsparcie i kontakty z młodzieżą z wielu krajów nie tylko europejskich. Na terenie szkoły realizowane są także wizyty studyjne oraz praktyki studenckie.

B. Działania profilaktyczne w środowisku szkolnym

Główną wartością określającą kierunek zarówno działań wychowawczych jak i profilaktycznych w szkole jest **osoba ucznia i jego wszechstronny rozwój w aspekcie dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, społecznej, intelektualnej i duchowej**. Realizowane cele i metody mają być stosowane adekwatnie do wieku, stopnia niepełnosprawności oraz poziomu funkcjonowania osób objętych edukacją i terapią w Zespole Szkół Specjalnych nr 11 w Krakowie.

Wspólnym mianownikiem dla działań wychowawczych i profilaktycznych realizowanych w naszym środowisku szkolnym będzie zatem wspieranie rozwoju osobowości ucznia, jego rozwoju społecznego oraz integracji społecznej osób niepełnosprawnych, a przez to przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

Zależność w zaspokajaniu podstawowych potrzeb fizjologicznych, brak poczucia bezpieczeństwa związany z deficytami poznawczymi i wynikającymi z nich trudnościami adaptacyjnymi, zagrożenie deprivacją ważnych potrzeb społecznych i izolacją, trudność w porozumiewaniu się i wyrażaniu własnych preferencji i wyborów, a co za tym idzie problemy w nawiązywaniu satysfakcjonujących relacji w grupie rówieśniczej, frustracja potrzeby aktywności własnej i poczucia sprawczości – stanowią bowiem realne utrudnienia dla rozwoju osobowości naszych uczniów i mogą nieść ze sobą ryzyko ich społecznego wykluczenia.

Analiza dokonanych przez nas obserwacji, pozwoliła wyodrębnić 3 grupy zachowań problemowych uczniów w środowisku szkolnym, są to :

- a. zachowania związane z niedostatecznymi umiejętnościami społecznymi, nadpobudliwością i brakiem kontroli impulsów
- b. zachowania związane z trudnością w realizacji zadań rozwojowych, w tym separacji

od obiektów rodzicielskich, znalezienia partnera i realizacji potrzeb psychoseksualnych

- c. zachowania związane z indywidualnymi zaburzeniami o etiologii mieszanej i organicznej, rodzinnej oraz związanej z własną dynamiką rozwoju

Sformułowana została teza, że **uczniowie szkoły są zagrożeni patologizacją rozwoju**. Niektóre z tych zachowań pojawiające się w okresie adolescencji, we wczesnej dorosłości powinny być objęte profilaktyką. Dotyczy to głównie zachowań z grupy I i II. Zachowania z grupy III mogą być objęte terapią, która nie jest elementem programu profilaktycznego szkoły.

Na terenie szkoły od wielu lat realizowane są cele odnoszące się do specyficznych dla grupy uczniów ze sprzężonymi niepełnosprawnościami czynników chroniących. Należą do nich:

- a. realistyczne programy indywidualne uczniów, które indywidualizują i dostosowują wymagania edukacyjne do ich realnych możliwości oraz wstępna, kompleksowa diagnoza możliwości i potrzeb edukacyjno-terapeutycznych uczniów. Umożliwiają one osiągnięcie sukcesu i dobrych wyników pracy każdemu uczniowi, nawet w niewielkim zakresie.
- b. poczucie sprawczości i skuteczności każdego ucznia, dzięki wykorzystaniu przystosowań, specjalnych metod pracy, dawaniu możliwości wyboru nawet w najmniejszym zakresie, aktywizowaniu, szanowaniu decyzji ucznia
- c. stała opieka kompetentnej osoby dorosłej, która zna możliwości i ograniczenia ucznia, zapewnia mu poczucie bezpieczeństwa, stawia odpowiednie cele
- d. kompleksowe wspieranie rozwoju ucznia w różnych jego aspektach, przez różnych specjalistów (rehabilitanci, logopedzi, psychologowie, doradcy zawodowi itd.)
- e. trening społeczny w codziennych sytuacjach szkolnych oraz w ramach specjalnych grupowych zajęć terapeutycznych rozwijających kompetencje społeczne i komunikacyjne prowadzonych przez psychologa
- f. praktyki religijne i odwoływanie się do chrześcijańskiego systemu wartości – wspólnotowe msze św., nabożeństwa, sakramenty, wspólne świętowanie uroczystości roku liturgicznego.

II Cele i zadania szkolnej profilaktyki

Aktualna edycja szkolnego programu profilaktyki w powiązaniu z problematyką podejmowaną w poprzednim roku szkolnym w sposób bezpośredni będzie odnosiła się do trzech wymienionych wcześniej grup: uczniów, rodziców/opiekunów, pracowników

merytorycznych szkoły i będzie realizowała następujące cele ogólne ustanowione dla profilaktyki w naszym środowisku:

1. Kształtowanie autonomicznej osobowości ucznia

Uczniowie są zagrożeni patologizacją rozwoju. Niektóre zachowania problemowe pojawiające się w okresie adolescencji i wczesnej dorosłości powinny być objęte profilaktyką.

W programach szkoły (dydaktycznym i wychowawczym), a konsekwencji również w indywidualnych programach edukacyjno terapeutycznych realizowane są cele wspomagające rozwój osobowości uczniów.

2. Wsparcie dla rodziców uczniów

W szkole podejmowane są działania mające na celu udzielenie profesjonalnego wsparcia rodzicom uczniów, a także pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z rozwojem niepełnosprawnego dziecka.

Nauczyciele czują się wystarczająco kompetentni, aby rozwiązywać typowe problemy w codziennych kontaktach z rodzicami.

3. System profesjonalnego wsparcia dla pracowników merytorycznych szkoły

Nauczyciele i pracownicy zatrudnieni jako pomoce nauczycieli uzyskują w środowisku pracy wystarczające wsparcie (organizacyjne, socjalne, merytoryczne, emocjonalne), aby skutecznie radzić sobie ze stresem wynikającym ze specyficznych warunków pracy z uczniem niepełnosprawnym. Trudności te mogą, bowiem prowadzić do wypalenia zawodowego.

III Diagnoza specyficznych potrzeb środowiska

1. Diagnoza - hipotezy badawcze

W fazie diagnozy potrzeb i zasobów środowiska szkoły poddane zostały weryfikacji następujące hipotezy.

- a. Szkoła jest miejscem bezpiecznym i przyjaznym, w którym uczeń ma szansę doświadczyć akceptacji ze strony innych osób. Jest aktywny, odnosi sukcesy, uczy się jednak także radzić sobie z niepowodzeniami w podejmowanych działaniach. Buduje w środowisku szkolnym pozytywny obraz własnej osoby z uwzględnieniem zarówno swoich mocnych stron jak i specyficznych ograniczeń.
- b. Rodzice ucznia otrzymują w szkole profesjonalne wsparcie w rozwiązywaniu

problemów związanych z wychowaniem swoich dzieci zarówno tych wynikających z dojrzwania jak i tych, które wiążą się z koniecznością sprawowania nad nimi stałej opieki na skutek niepełnosprawności.

- c. Pracownicy szkoły współpracują wzajemnie się wspierając z poszanowaniem obowiązujących w szkole zrozumiałych zasad.

Funkcję diagnostyczną odnoszącą się do aktualnych potrzeb środowiska szkolnego w zakresie działań profilaktycznych spełniły:

1. Spostrzeżenia zespołu dotyczące poczucia bezpieczeństwa i komfortu ucznia jako podstawy umożliwiającej jego edukację.
2. Spostrzeżenia zespołu dotyczące potrzeb wsparcia rodziny ucznia.
3. Spostrzeżenia dotyczące sytuacji szczególnie trudnych, z którymi spotykają się pracownicy szkoły – nauczyciele i pomocnicy nauczyciela.

W aktualnej edycji odniesiemy się w sposób szczególny do następujących zagadnień:

Ad.1. Czynniki ryzyka, na które może być narażony uczeń naszej szkoły:

- brak komunikacji, która może sprzyjać poczuciu bezpieczeństwa i komfortu

Ad.2. Istotne zagadnienia dotyczące:

- udzielania informacji oraz kierowania rodziców/opiekunów do odpowiednich instytucji
- organizowania ważnych dla rodziców/opiekunów spotkań, szkoleń, warsztatów związanych z edukacją, rozwojem oraz potrzebami ich dziecka

Ad.3. Działania profilaktyczne wynikające z aktualnych potrzeb odnoszących się w sposób szczególny do sytuacji trudnych związanych :

- ze śmiercią uczniów – działań wspierających skierowanych do pozostałych uczniów, rodziny, pracowników merytorycznych,
- z przeciążeniem psychicznym i fizycznym pracowników w codziennej pracy z uczniem z niepełnosprawnością

Ponadto, w zależności od aktualnych potrzeb, zagadnienia związane z czynnikami ryzyka – uzależnieniami (substancje psychoaktywne, narkotyki oraz aktualne zagrożenia związane z korzystaniem z Internetu), przedwczesną inicjacją seksualną,

przemocą seksualną będą systematycznie realizowane w toku planowanych zajęć przez psychologów oraz wychowawców klas.

Będziemy poszukiwać odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy każdy uczeń ma możliwość komunikowania podstawowych potrzeb?
2. Czy każdy uczeń ma odpowiednią ilość przestrzeni i czasu do wykazania inicjatywy komunikacyjnej i wykonawczej?
3. Czy każdy uczeń ma możliwość informowania o swoich granicach bliskości cielesnej (szczególnie ważne w przypadku osób poruszających się na wózkach, z dużymi trudnościami ruchowymi, którzy nie potrafią w danej chwili w sposób czytelny zakomunikować "nie chcę", "nie")?
4. Czy każdy uczeń ma możliwość komunikowania zagrożenia przemocą w szkole i poza szkołą?
5. Czy każdy uczeń ma prawo do odmowy oraz wspólnego dochodzenia do zrozumienia przyczyn odmowy?
6. Jakiego wsparcia może oczekiwać rodzina, uczniowie, pracownicy szkoły w momentach szczególnie trudnych – śmierci ucznia.

2. Diagnoza - wykorzystane metody

- a) Bilans otwarcia – wnioski z realizacji poprzedniej edycji programu - dyskusja w zespole.
- b) Analiza dokumentacji szkolnej
- c) Uczniowie, rodzice, pracownicy merytoryczni – rozmowa

IV. Plan realizacji działań szkolnej profilaktyki - cele szczegółowe i stałe zadania

Szkoła Podstawowa Specjalna nr 150

Cel szczegółowy	Sposób realizacji/zadania	Czas realizacji	Osoby odpowiedzialne	Oczekiwane efekty	Metoda ewaluacji
Rozwijanie i wspieranie inicjatywy komunikacyjnej dziecka	Zajęcia indywidualne Zajęcia grupowe –	Czas realizacji program	Wszyscy pracownicy	Każda inicjatywa komunikacyjna dziecka jest dostrzegana, podtrzymywana, odpowiada się na nią w różnych sytuacjach codziennych w przedszkolu	Obserwacja
Rozwijanie umiejętności społecznych oraz samoświadomości dziecka Zajęcia indywidualne - autonomia ucznia Zajęcia grupowe – klasy i kluby Przerwa szkolna Rozwijanie i wspieranie inicjatywy komunikacyjnej Dziecka - autonomia ucznia	Zespoły klasowe Kluby – zespoły zintegrowane Zajęcia indywidualne	Czas realizacji program	Psycholodzy	Uczeń nawiązuje satysfakcjonujące relacje z rówieśnikami, różnicuje, określa emocje swoje i innych, przestrzega reguł ustalonych w grupie, rozpoznaje niepełnosprawność jako jedną ze swoich cech, poszukuje sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, przeżywa radość w trakcie aktywności społecznych	Obserwacja

Rozwijanie umiejętności samoobsługowych ucznia - autonomia ucznia	Wszystkie aktywności szkolne	Czas realizacji program	Wszyscy pracownicy szkoły	Uczeń jest maksymalnie samodzielny w dostępnym zakresie we wszystkich czynnościach dnia codziennego, potrafi prosić o pomoc w razie trudności	Indywidualna ocena coroczna przy ewaluacji IPET-u
Wspieranie kompetencji rodzicielskich	Indywidualne spotkania z rodzicami Warsztaty AAC	Czas realizacji program	Psycholodzy Terapeuci AAC Wychowawcy klas. Rodzice wiedzą, że mogą skorzystać z konsultacji z psychologiem, terapeutą dziecka w sprawach wychowawczych, korzystają z nich w miarę potrzeb własnych lub z inicjatywy wychowawcy lub psychologa. Znają różne sposoby i strategie porozumiewania się z dzieckiem niemówiącym	Obserwacja	
Budowanie realnego i pozytywnego obrazu dziecka u rodzica	Ewaluacja indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych. Omawianie opinii psychologicznych. Omawianie diagnoz funkcjonalnych.	Czas realizacji program	Wychowawcy klas Specjaliści	Rodzice akceptują program dziecka i współpracują w osiągnięciu założonych celów. Planują dalszą edukację i terapię dziecka adekwatnie do jego potrzeb i możliwości	Obserwacja

Organizacja warsztatów dla rodziców i pracowników merytorycznych z udziałem specjalistów odpowiadających zidentyfikowanym potrzebom	Spotkania ze specjalistami (w zależności od aktualnych potrzeb) - pracownik PFRON, prawnik, lekarz, psycholog, pracownik Hospicjum, pracownik organizacji pozarządowej etc.	Czas realizacji program	Szkolny Zespół Profilaktyki	Adekwatne wsparcie dla uczestników szkoleń w zakresie ich potrzeb i pełnionej wobec ucznia roli	Nie przewidziano
Organizacja systematycznych spotkań zespołów klas, problemowych, grupy supervizyjnej dla chętnych nauczycieli	Spotkania grup nauczycieli	Czas realizacji program	Koordynatorzy poszczególnych zespołów	Nauczyciele i pomocnicy otrzymują wsparcie zarówno merytoryczne jak i emocjonalne	Harmonogram spotkań gzeswpołów w opisywanym okresie realizacji programu

Oddziały gimnazjalne szkoły podstawowej

Cel szczegółowy	Sposób realizacji/zadania	Czas realizacji	Osoby odpowiedzialne	Oczekiwane efekty	Metoda ewaluacji
Wspomaganie rozwoju osobowości ucznia i jego autonomicznych zachowań w okresie adolescencji	Profesjonalne, zindywidualizowane wsparcie w formie systematycznych zajęć indywidualnych oraz prowadzonych w grupie rówieśniczej	Czas realizacji program	Psycholodzy, wychowawcy zespołów klasowych	Uczeń nabywa umiejętności osobiste, społeczne, przygotowujące go do podejmowania ważnych, życiowych decyzji, stanowienia o sobie adekwatnie do własnych możliwości. Buduje pozytywny, ale też adekwatny obraz własnej osoby; uczy się udzielania i przyjmowania wsparcia w grupie rówieśniczej	Ewaluacja indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych uczniów; Wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia

Uzgadnianie realnego i pozytywnego obrazu ucznia w procesie jego dojrzenia	Ewaluacja indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych. Omawianie opinii psychologicznych. Omawianie diagnoz funkcjonalnych.	Czas realizacji program	Psycholodzy, wychowawcy zespołów klasowych	Rodzice akceptują program dziecka i współpracują w osiąganiu założonych celów. Planują dalszą edukację i terapię dziecka adekwatnie do jego potrzeb i możliwości. O ile to możliwe uczeń zaznajamia się z treścią programów i diagnoz jego dotyczących	Ewaluacja indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych uczniów; Wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia
Rozwijanie umiejętności dostrzegania przez uczniów w dostępnym dla nich zakresie zagrożeń związanych z uzależnieniami. Uzyskanie informacji na temat: „Czym jest uzależnienie?”, „Jak go dostrzec?”	Pogadanki, prezentacje, projekcje filmów edukacyjnych i tematycznych związanych z tematyką uzależnień	Czas realizacji program	Wychowawcy klas, psycholog	Uczniowie wiedzą jakie mogą być skutki używania środków odurzających: niktyna, narkotyki/dopalacze, alkohol. Wiedzą jak dbać o własne zdrowie. Wiedzą, że zawsze mogą odmówić – postawa asertywna. Wiedzą gdzie, u kogo szukać pomocy - instytucje, osoby niosące pomoc.	Nie przewidziano
Organizacja warsztatów dla rodziców i pracowników merytorycznych z udziałem specjalistów odpowiadających zidentyfikowanym potrzebom	Spotkania ze specjalistami (w zależności od aktualnych potrzeb) - pracownik PFRON, prawnik, lekarz, psycholog, pracownik Hospicjum, pracownik organizacji pozarządowej etc.	Czas realizacji program	Szkolny Zespół Profilaktyki	Adekwatne wsparcie dla uczestników szkoleń w zakresie ich potrzeb i pełnionej wobec ucznia roli	Nie przewidziano

Organizacja systematycznych spotkań zespołów klas, problemowych, grupy superwizyjnej dla chętnych nauczycieli	Spotkania zespołów	Czas realizacji program	Koordynatorzy poszczególnych zespołów	Nauczyciele i pomocnicy otrzymują wsparcie zarówno merytoryczne jak i emocjonalne	Harmonogram spotkań zespołów w opisywanym okresie realizacji programu
---	--------------------	-------------------------	---------------------------------------	---	---

Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy nr 6

Cel szczegółowy	Sposób realizacji/zadania	Czas realizacji	Osoby odpowiedzialne	Oczekiwane efekty	Metoda ewaluacji
Wspomaganie rozwoju osobowości ucznia i jego autonomicznych zachowań w środowisku szkolnym i poza nim	<ul style="list-style-type: none"> - Profesjonalne, zindywidualizowane wsparcie – rozwijanie umiejętności społecznych, samodzielności, budowanie pozytywnego, ale i adekwatnego obrazu własnej osoby - Grupowy trening umiejętności społecznych ze szczególnym uwzględnieniem przygotowania do dorosłego życia poza środowiskiem szkolnym - Działania proponowane uczniom w ramach Projektu Absolwent 	Czas realizacji programu	Psychologowie szkolni, wychowawcy zespołów klasowych, koordynator projektu „Absolwent”	Uczeń nabywa umiejętności osobiste, społeczne przygotowujące go do dorosłego życia poza środowiskiem szkolnym.	Ewaluacja indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych uczniów SPdP nr 6; Wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia

Uzgadnianie realnego i pozytywnego obrazu ucznia w procesie jego dojrzenia ku dorosłości	Ewaluacja Indywidualnych Programów Edukacyjno Terapeutycznych, Omawianie opinii psychologicznych Omawianie diagnoz funkcjonalnych	Czas realizacji programu	Psycholodzy, wychowawcy zespołów klasowych koordynatorzy projektu ABSOLWENT	Rodzice akceptują program dziecka i współpracują w osiągnięciu założonych celów, Planują dalszą edukację i terapię dziecka adekwatnie do jego potrzeb i możliwości O ile to możliwe uczeń zaznajamia się z treścią programów i diagnoz jego dotyczących, a także aktywnie poszukuje miejsca własnej aktywności po zakończeniu edukacji	Ewaluacja indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych uczniów; Wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia
Rozwijanie umiejętności dostrzegania przez uczniów w dostępnym dla nich zakresie zagrożeń związanych z uzależnieniami Uzyskanie informacji na temat: „Czym jest uzależnienie?”, jak go dostrzec?”	Pogadanki, prezentacje, projekcje filmów edukacyjnych i tematycznych związanych z tematyką uzależnień	Czas realizacji programu	Wychowawcy klas, psycholog	Uczniowie wiedzą jakie mogą być skutki używania środków odurzających: nikotyna, narkotyki/dopalacze, alkohol. Wiedzą jak dbać o własne zdrowie. Wiedzą, że zawsze mogą odmówić – postawa asertywna. Wiedzą gdzie, u kogo szukać pomocy - instytucje, osoby niosące pomoc.	Nie przewidziano
Organizacja warsztatów dla rodziców i pracowników merytorycznych z udziałem specjalistów odpowiadających zidentyfikowanym potrzebom	Spotkania ze specjalistami (w zależności od aktualnych potrzeb) - pracownik PFRON, prawnik, lekarz,	Czas realizacji programu	Szkolny Zespół Profilaktyki	- Uczniowie uzyskują profesjonalne wsparcie, zmierzające do rozwoju umiejętności społecznych, podejmowania życiowych decyzji, ze szczególnym	Nie przewidziano

	psycholog, pracownik Hospicjum, pracownik organizacji pozarządowej etc.			uwzględnieniem akceptowanej społecznie realizacji potrzeb psychoseksualnych, - rodzice uczniów uzyskują profesjonalne wsparcie dotyczące rozwoju psychoseksualnego ich dorastających dzieci, sposobów akceptowanej społecznie realizacji potrzeb psychoseksualnych, - pracownicy merytoryczni otrzymują profesjonalną wiedzę na temat wspierania rozwoju psychoseksualnego osób z niepełnosprawnością	
Organizacja systematycznych spotkań grupy superwizyjnej, Grupy Balinta dla chętnych nauczycieli	Trening grupowy	Czas realizacji programu	Szkolny Zespół Profilaktyki	Nauczyciele i pomocnicy otrzymują wsparcie zarówno merytoryczne jak i emocjonalne	Harmonogram spotkań grupy w opisywanym okresie realizacji programu

V. Zadania planowane do realizacji w roku szkolnym 2018/19 w ramach bieżącej edycji programu

Lp.	Opis zadania	Czas realizacji	Osoby odpowiedzialne
1.	Wybór dwóch osób koordynujących pracę zespołu problemowego i realizację programu Określenie terminów spotkań zespołu i harmonogramu działań	wrzesień 2018	Marzena Grzybek, Aneta Szłęk z zespołem
2..	Organizacja ważnych dla rodziców/opiekunów spotkań, szkoleń, warsztatów związanych z edukacją, rozwojem oraz potrzebami ich dziecka (lekarz, dietetyk, prawnik)	Rok szkolny 2018/2019	Aneta Szłęk
3.	Udzielanie informacji oraz kierowanie rodziców/opiekunów do odpowiednich instytucji pomocowych (informator UMK, rozmowa indywidualna)	Rok szkolny 2018/2019	Marzena Grzybek
4.	Określenie standardów komunikacji, która może sprzyjać poczuciu bezpieczeństwa i komfortu ucznia	luty 2019	B. Balawajder, M. Zawadzka, M. Magiera, Ł. Techmański
5.	Określenie standardów wspierania rozwoju psychoseksualnego ucznia	kwiecień 2019	M. Grzybek, R. Sarnecka

7.	Wybór i realizacja szkolenia w obszarze profilaktyki uzależnień przez specjalistę z zewnątrz	Rok szkolny 2018/2019	M. Grzybek
8.	Zapewnienie systematycznego profesjonalnego wsparcia dla pracowników w celu przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu (informacje z zakresu odpowiedzialności prawnej; superwizji; pomocne, aktywne, wzajemne słuchanie –Porozumienie Bez Przemocy jako praktyka koleżeńskiego wsparcia, organizacja spotkań integracyjnych)	Rok szkolny 2018/ 2019	M. Grzybek, K. Arczyński, A. Szlęk
9.	Ewaluacja programu i określenie wytycznych do kolejnej jego edycji	maj/czerwiec 2019	Marzena Grzybek, Aneta Szlęk z zespołem
10.	Opracowanie sprawozdania i dokonanie prezentacji pracy zespołu na spotkaniach Rady Pedagogicznej ZSS 11	Rok szkolny 2018/ 2019 semestr I i II	Marzena Grzybek, Aneta Szlęk

Metody ewaluacji programu

Przedstawiony powyżej szkolny program wychowawczo-profilaktyczny będzie realizowany w okresie od września 2018 do czerwca 2019 roku.

Na koniec realizacji programu przewiduje się jego ewaluację poprzez analizę rocznych sprawozdań: wychowawców zespołów klasowych, nauczycieli - specjalistów i liderów szkolnych zespołów problemowych pod kątem treści oraz działań wychowawczych i profilaktycznych realizowanych w bieżącym roku szkolnym.